

DOI: <https://doi.org/10.32347/2077-3455.2025.71.413-434>

УДК 711.1+72.01

Шебек Надія Миколаївна,

*доктор архітектури, професор кафедри містобудування
Київського національного університету будівництва і архітектури*

shebek.nm@knuba.edu.ua

<http://orcid.org/0000-0001-6038-3945>

Тімохін Віктор Олександрович,

*доктор архітектури, професор кафедри дизайну архітектурного середовища
Київського національного університету будівництва і архітектури*

timokhin.vo@knuba.edu.ua

<http://orcid.org/0000-0002-0559-4384>

КОНЦЕПЦІЯ СОЦІОНІЧНО-ПРОСТОРОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ЕТНІЧНИХ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ

Анотація: у статті викладено основні положення концепції соціонічно-просторової організації значних за розмірами та різноманітних за складом населення територій. Ця концепція є невід'ємною складовою серії концептуальних моделей регіональних мереж осередків архітектурно-містобудівної спадщини. Змістовним ядром цієї концепції є модель соціопросторового районування України, яка дозволяє з позицій етносоціоніки – відносно нового напрямку дослідження механізмів взаємодії людських спільнот, – розглянути культурні особливості чотирьох груп етнічних регіонів – східного, південного, західного та північного. Зокрема, був проведений порівняльний аналіз місць локалізації автентичних елементів нематеріальної культурної спадщини та об'єктів, занесених до Державного реєстру нерухомих пам'яток України, деяких ландшафтних особливостей, характерних видів виробничої діяльності та підходів до організації міського середовища. Аналіз засвідчив, що запропонована модель достатньо точно описує результати органічного поєднання самобутніх регіональних традицій в межах єдиної багатогранної культури українського етносу. Це дозволяє розглядати її як перспективний інструмент дослідження і прогнозування процесів сталого розвитку територій і громад під час повоєнної відбудови нашої країни.

Ключові слова: соціонічно-просторової організація; соціопросторове районування; етносоціоніка; культурна спадщина; етнічні регіони.

Постановка проблеми. Проблема усвідомлення багатства та розмаїтості української культури стає більш очевидною на тлі багатозарового

порівняльного аналізу місцевих особливостей окремих її складових. Дослідження безпосереднього зв'язку між ландшафтами, у яких формувалися часточки цієї культури, мешканцями, які обживали ці ландшафти і творили її матеріальні на нематеріальні прояви, дозволяє краще зрозуміти сутність цього явища, а також намітити ефективні способи його збереження, репрезентації та еволюції. Ця стаття продовжує серію публікацій [1-7], у яких її автори обґрунтовують власний погляд на концепцію становлення та подальшого розвитку мережі історичних осередків архітектурно-містобудівної культури в етнічних регіонах України.

Формування регіональних культур на теренах будь-яких достатньо великих за площею держав визначається багатьма чинниками. Зокрема, не очевидний, проте надзвичайно потужний вплив на цей процес здійснюють психоемоційні зв'язки між певними територіями та їх мешканцями. Ці невидимі більш чи менш міцні «нитки» поєднують кожен окрему людину з місциною, яка їй не байдужа. Зв'язки між локальними територіями і спільнотами, що на них проживають, нагадують вже більш надійні «мотузки», які, переплітаючись з іншими подібними прядками, утворюють нерозривні «канати» барвистих національних культур. Кожна така «нитка», «мотузка» чи «канат» одночасно є кріпленням і каналом передачі енергії та інформації, які живлять культуру та надихають її творців, об'єднують мешканців у громади та одухотворяють вироби майстрів. Таким чином, унікальність культури кожної місцевості взаємопов'язана зі своєрідністю світосприйняття людей (індивідів та колективів), які проживають на певній території, зростають у лоні відповідної культури та продовжують її розвиток.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Персональний світогляд людини та особливості її взаємодії з оточенням визначаються будовою її психіки. Характерні патерни психічної організації типових представників соціуму описані фундаторкою соціоніки А. Аугустинавичюте у вигляді шістнадцяти можливих моделей інформаційного метаболізму [8]. Український науковець – засновник етносоціоніки О. В. Букалов довів, що аналогічні моделі можуть бути застосовані для дослідження колективних проявів свідомості, у тому числі, інтегральної свідомості етносів [9, 10]. Крім цього, А. Аугустинавичюте дослідила особливості шістнадцяти різновидів інтертипних стосунків [11], а О. В. Букалов пояснив особливості формування і функціонування базового та індивідуального психотипів людини та їх взаємозв'язок з інтегральними психотипами різноманітних соціальних структур [12].

Мета публікації. Автори цього дослідження пропонують власний погляд на можливість практичного застосування результатів соціонічних розвідок в процесі соціо-просторового моделювання етнічних регіонів України.

Основна частина.

Базовий психофізіологічний тип інформаційного метаболізму, властивий людині від народження, утворює фундамент її психіки та визначає каркас її ментальності. Базовий психотип визначається будовою психофізіологічного апарату людини, тому не змінюється упродовж життя, проте поступово ускладнюється, набуваючи багатоплановості та індивідуальності. Під впливом життєвого досвіду, унікального для кожної особистості, на основі базового психофізіологічного типу формується індивідуальний психотип людини. Перебіг цього процесу, серед іншого, зумовлюють ментальні патерни численних соціальних структур – етнічних, державних, відомчих, професійних, громадських, до яких залучається людина на різних етапах свого життя. Кожна зі згаданих спільнот формує власне психо-інформаційне поле, що визначає культурну програму, моральні норми, спосіб світосприйняття і поведінки своїх членів, або за О. В. Букаловим – власний інтегральний психотип.

Інтегральні психотипи різноманітних соціальних структур, накладають своєрідні відбитки на індивідуальні психотипи своїх членів. Унікальні нашарування різних комбінацій таких відбитків призводять до помітної відмінності між світоглядом і поведінкою носіїв однакового базового психофізіологічного типу інформаційного метаболізму. З іншої сторони, «світлофільтр» одного інтегрального психотипу привносить дещо спільне в менталітет власників різних базових психофізіологічних патернів, об'єднаних у межах відповідної спільноти. Це зумовлює наявність подібних рис у представників одної етнічної групи, у носіїв певної регіональної культури, у мешканців конкретного населеного пункту, у членів професійної спільноти чи будь-якої іншої соціальної групи.

Інтегральні ментальні типи етносів формуються в межах певної культури і непомітно прищеплюються її носіям у дитинстві в процесі виховання. Проте, виявляється, що будь яка людина, в незалежності від її походження, місця народження та рідної мови, може прийняти систему цінностей іншого етносу. Поринаючи в місцеву культуру, переймаючи життєвий уклад, звичаї та традиції неофіт поступово змінює своє ставлення до оточення, набуваючи спільних рис ментальності, характерних для корінного населення. В результаті, вроджений базовий психотип особи набуває додаткового забарвлення, або нових обертонів, які не змінюють глибинну будову її психічного апарату, але ускладнюють інтерпретацію дійсності людиною, додаючи «плановості» її картині світу.

О. В. Букалов співвідніс український етнос з одною з шістнадцяти можливих моделей інформаційного метаболізму, сформованих у соціоніці [8], а саме, з інтегральним типом етико-інтуїтивного інтроверта (EII, ▣▲). Цей тип входить до першої діади квадрати δ. До характерних особливостей його носіїв належать: інтроверсія (тяжіння до самоізоляції, закритості суспільства), пріоритетність міжособистісних, родинних та суспільних відносин; здатність генерувати ідеї переважно в гуманітарній сфері, віра в свою особливість і винятковість; мала здатність протистояти зовнішньому тиску; орієнтація на минуле, «славетні традиції», консерватизм [13]. В інших публікаціях О. В. Букалов підкреслює самоорганізовану, високо усвідомлену та глибоко етичну поведінку українського етносу, визнання ним законів та прагнення до їх дотримання, працьовитість та підприємливість, повагу до приватної власності та звичаїв, терплячість та миролюбність, рішуче несприйняття насилля, але здатність згуртуватися для протидії екзистенціальним загрозам [14, 15].

Разом з тим, характеризуючи інтегральний тип українського етносу, дослідник неодноразово наголошував на мозаїчності реальної свідомості сучасного населення України, яке на його думку поєднує різноманітні регіональні типи ментальності – російську, польсько-західноукраїнську та інші [13]. Наприклад, задовго до війни О. В. Букалов писав, що Донецько-Луганському регіону властивий інтегральний тип сенсорно-логічного екстраверта (SLE, ●□) [14], а на російськомовному Сході та Півдні України домінує інтегральний тип інтуїтивно-етичного інтроверта (IEI, △■) [16]. Події останнього десятиліття призвели до глибоких геополітичних та ментальних трансформацій. Наразі відсутня будь-яка достовірна інформація про тимчасово окуповані українські землі, проте за даними численних соціологічних опитувань на більшій території нашої країни неухильно зменшується частка людей, які асоціюють себе з російською ментальністю, послаблюється політична поляризація суспільства, зростає самоусвідомлення національної ідентичності, і, як наслідок, зміцнюється інтегральний тип українського етносу.

Мозаїчна свідомість українців проявляється в розмаїтті об'єктів матеріальної та нематеріальної культурної спадщини, яка тривалий час формувалася і продовжує накопичуватися в різних етнічних регіонах України. Не маючи спеціальної підготовки для аналізу ментальних структур спільнот мешканців, ми можемо лише окреслити та спробувати обґрунтувати авторську модель соціо-просторового районування території України, спираючись на дослідження попередників, доступний фактичний матеріал, власні спостереження, а також на авторське розуміння закономірностей формування і перспектив сталого розвитку мережі 55 історичних осередків архітектурно-містобудівної культури, яку утворюють більш ніж 450 поселень у 12 етнічних

регіонах на території 25 областей нашої країни [6, 7]. Викладене нижче, безумовно, потребує подальших ґрунтовних міждисциплінарних досліджень із застосуванням архітектурно-містобудівних, культурно-історичних, етнографічних, соціонічних та інших методів.

Модель соціо-просторового районування території України враховує уявлення про структуру соціуму [8], характеристики типів інформаційного метаболізму (ТІМ) його членів [8], особливості інтертипних стосунків [11], закон змінюваності квадрантів [17], описаних в соціоніці; ідеї щодо можливості виявлення інтегральних типів культур і націй, проголошених в Етносоціоніці [9, 12, 15, 16]; а також припущення про існування глибинного зв'язку між теоріями сучасних дослідників і успадкованими нами уривками міфологізованих донаукових знань [18].

Зазначені вихідні дані були узагальнені на рисунку 1, де квадрати позначені літерами грецького алфавіту (α , β , γ , δ); типи інформаційного метаболізму названі літерами квадратів, до яких входить кожний тип, і римськими цифрами, які фіксують його роль у соціальній активності відповідної квадрати (I – програматори, II – координатори, III – реалізатори, IV – накопичувачі інформації). Латинськими літерами позначені кольори співвіднесені з кожною квадратом (R – червоний (α), Y – жовтий (β), G – зелений (γ), B – синій (δ)). Поєднання латинських літер відображає поступовий перехід між різними спектральними кольорами, демонструючи рівну значущість носіїв кожного ТІМ, а також поступовість, закономірність і безупинність суспільного розвитку. Відтінки кольорів унаочнюють особливості інтертипних стосунків (наближеність тонів символізує вищу вірогідність порозуміння, а протилежність сигналізує про напруженість у взаєминах). На рис. 1 також виділено дві пари секторів спектру: червоно-жовтий і зелено-синій, до яких потрапили ТІМ з раціональним мисленням, а також жовто-зелений і синьо-червоний, які об'єднали ТІМ з ірраціональним мисленням.

Коло соціотипів розміщено у квадраті, орієнтованому за сторонами світу. При цьому квадрати ініціаторів α розгорнута на східну сторону квадрата, квадрати втілювачів β – на південну, квадрати критиків γ – на західну, а квадрати удосконалювачів δ – на північну. Обґрунтування саме такого позиціонування кола соціотипів дано в одній з попередніх публікацій авторів [6]. Правомірність цього вибору додатково підтверджує дослідження шаманської космології давніх кельтів. Його автор, Дж. Метьюс, навів схему священного колеса року, де весняне рівнодення займає крайню праву позицію та узгоджено зі сходом (народженням); літнє сонцестояння розміщено знизу і співвіднесене з півднем (юністю), осіннє рівнодення розташоване ліворуч та узгоджено із заходом

(зрілістю), а зимове сонцестояння розміщене зверху і збігається з північчю та асоціюється із смертю [19].

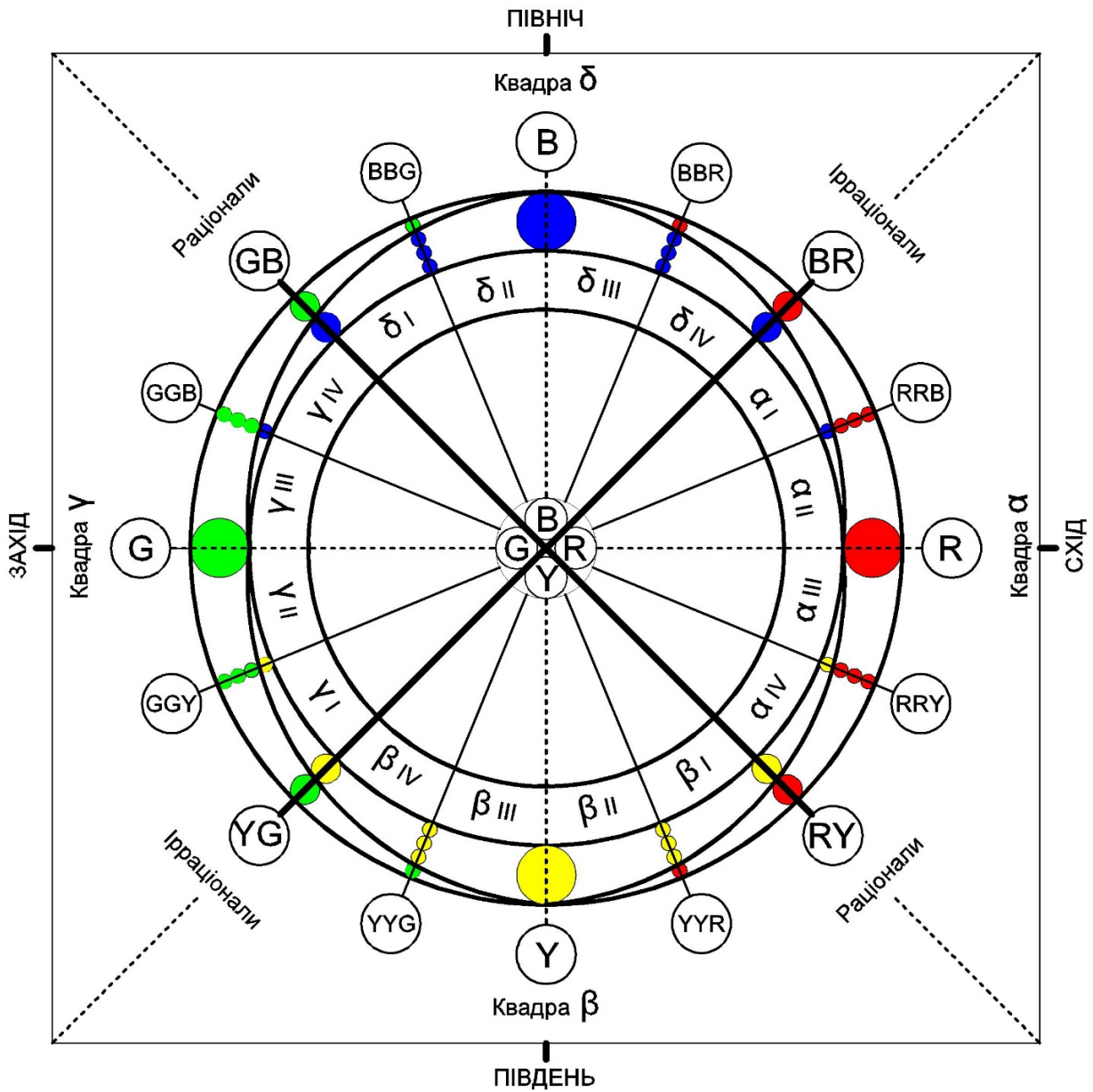
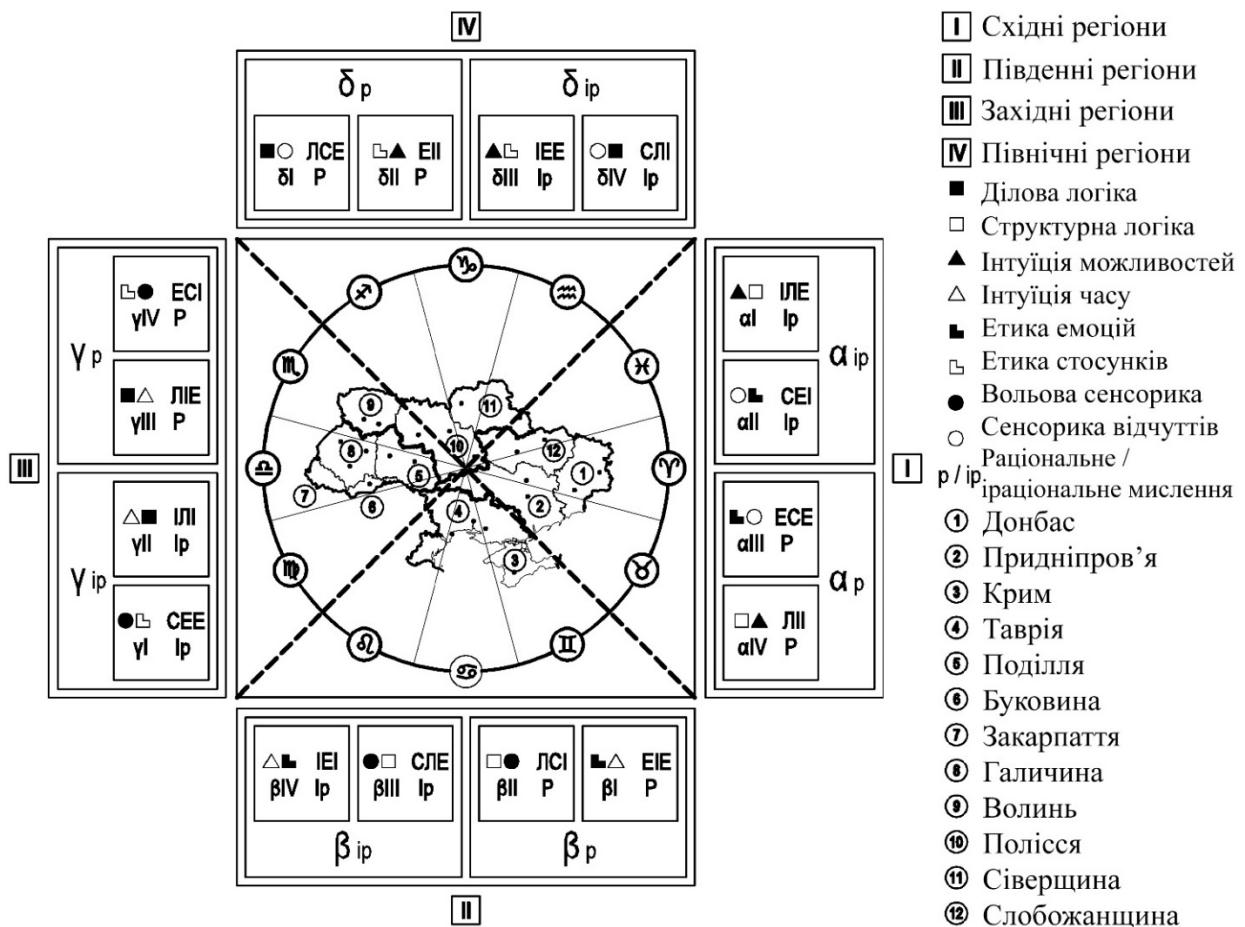

Рис. 1. Схема оптимального розміщення у просторі носіїв інтегральних типів інформаційного метаболізму відповідно до закону змінюваності квадрантів і ролі, яку відіграє кожний тип у цьому процесі, креслення Н. М. Шибек

Зіставлення схеми оптимального просторового розташування носіїв інтегральних типів інформаційного метаболізму (рис. 1) зі схемою асоціативних зв'язків між етнічними регіонами України, порами року, соціонічними квадрантами і стихіями (рис. 2 з публікації [6]) примусило відмовитися від дотримання

жорсткої відповідності між етнічними регіонами і знаками Зодіаку. Завдяки цьому, Поділля, яке раніше нами було пов'язане з літом, квадрою втілювачів β і водою, змістилося третю групу регіонів, узгоджену з осінню, квадрою критиків γ та повітрям. В результаті вдалося теоретично обґрунтувати склад чотирьох груп етнічних регіонів: східну групу утворили Слобожанщина, Донбас і Придніпров'я; південну – Крим і Таврія; західну – Поділля, Буковина, Закарпаття та Галичина; північну – Волинь, Полісся та Сіверщина і побудувати модель соціо-просторового районування території України (рис. 2).

Розшифровка абрєвіатур ТІМ:

ЛІІ – логіко-інтуїтивний інтроверт
 ЛСІ – логіко-сенсорний інтроверт
 ЛІЕ – логіко-інтуїтивний екстраверт
 ЛСЕ – логіко-сенсорний екстраверт
 ІЛЕ – інтуїтивно-логічний екстраверт
 ІЕІ – інтуїтивно-етичний інтроверт
 ІЛІ – інтуїтивно-логічний інтроверт
 ІЕЕ – інтуїтивно-етичний екстраверт

ЕСЕ – етико-сенсорний екстраверт
 ЕІЕ – етико-інтуїтивний екстраверт
 ЕСІ – етико-сенсорний інтроверт
 ЕІІ – етико-інтуїтивний інтроверт
 СЕІ – сенсорно-етичний інтроверт
 СЛЕ – сенсорно-логічний екстраверт
 СЕЕ – сенсорно-етичний екстраверт
 СЛІ – сенсорно-логічний інтроверт

Рис. 2. Модель соціо-просторового районування території України, креслення Н. М. Шебек

На зображенні схема території України вписана в Зодіакальне коло та квадрат, орієнтований за сторонами світу. Центр кола і точка перетину діагоналей квадрата збігаються з географічним центром України, який знаходиться на околиці села Мар'янівка Звенигородського району Черкаської області [20]. Вздовж сторін квадрату розміщена найважливіша інформація про чотири соціонічні квадри. В кожній з них виділено по чотири соціотипи, які утворюють пару діад – з раціональним та ірраціональним мисленням. Для позначення соціотипів використано усталені в соціоніці аббревіатури назв ТІМ; геометричні символи – умовні зображення провідних аспектів сприйняття, які формують перші блоки соціонічних моделей відповідних ТІМ, та соціальні ролі кожного з ТІМ. На схемі території України виділено чотири групи етнічних регіонів. Діагональні пунктирні лінії співвідносять кожну з них з відповідною соціонічною квадрою.

Покладаючись на висновки фахівців з соціоніки [21], коротко охарактеризуємо ймовірні риси, властиві інтегральним квадратам спільнот, які історично сформувалися на відповідних територіях. Якщо на «Сході» і правда переважають представники квадрати α , їх відрізнятиме відкритість до нової інформації, хист до системного аналізу, здатність зазирати у віддалене майбутнє, генерувати та поширювати революційні ідеї, захопленість універсальними законами природи і суспільства, готовність відмовлятися від будь-яких умовностей і традицій, схильність до неформального спілкування, прагнення до емоційної стабільності та фізичного комфорту. В свідомості мешканців «Півдня», які можуть представляти квадру β , мають домінувати бажання діяти, енергійність, витривалість, рішучість, згуртованість, дисциплінованість, пристрасність, цілеспрямованість, схильність до боротьби, розвинуте почуття обов'язку, покладання на силу, повага до авторитетів, готовність до жертв і втрат під час подолання екстремальних ситуацій. Квадри γ , яка гіпотетично домінує на «Заході», притаманні здатність бачити наявні прорахунки та відмовлятися від помилкових рішень, прагнення прибирати перешкоди на шляху поступального розвитку, схильність до ризику, вміння діяти в умовах невизначеності та відстоювати власні позиції, соціальна спрямованість і бажання уникати негативних переживань. На «Півночі» від представників квадрати δ варто очікувати прагнення до відповідального споживання наявних ресурсів, схильності до поміркованості та стабільності, поваги до традицій та певної долі консерватизму поряд зі створенням сприятливих умов для появи нових ініціатив і зародження прогресивних ідей.

Співставлення квадратальних характеристик з певною територією дозволяє підкреслити самобутність кожної групи етнічних регіонів. Детальніше розглянемо це у подальших дослідженнях, а тут зосередимося на потенціалі

соціонічних моделей, які дозволяють побачити не тільки відмінності, але, в першу чергу, спільні риси різних груп етнічних регіонів. Для цього двічі умовно розділимо територію України на половини, кожна з яких буде охоплювати дві суміжні групи етнічних регіонів (спочатку південну і західну + північну і східну, а потім західну і північну + східну і південну) і по чергово проаналізуємо прояви життєдіяльності українського етносу, пов'язані саме з цими територіями. Після цього умовно розділимо територію України осями північ-південь і схід-захід на чверті, та спробуємо віднайти спільні риси етнічних регіонів, що розташовані у протилежних секторах кола.

Для зручності практичного використання Модель соціо-просторового районування території України трансформуємо шляхом вилучення Зодіакального кола та заміни квадрату, орієнтованого за сторонами світу, на аналогічний прямокутник (рис. 3, 4). Аналіз цієї моделі дозволяє висловити деякі припущення та помітити їх побіжні, але доволі промовисті підтвердження.

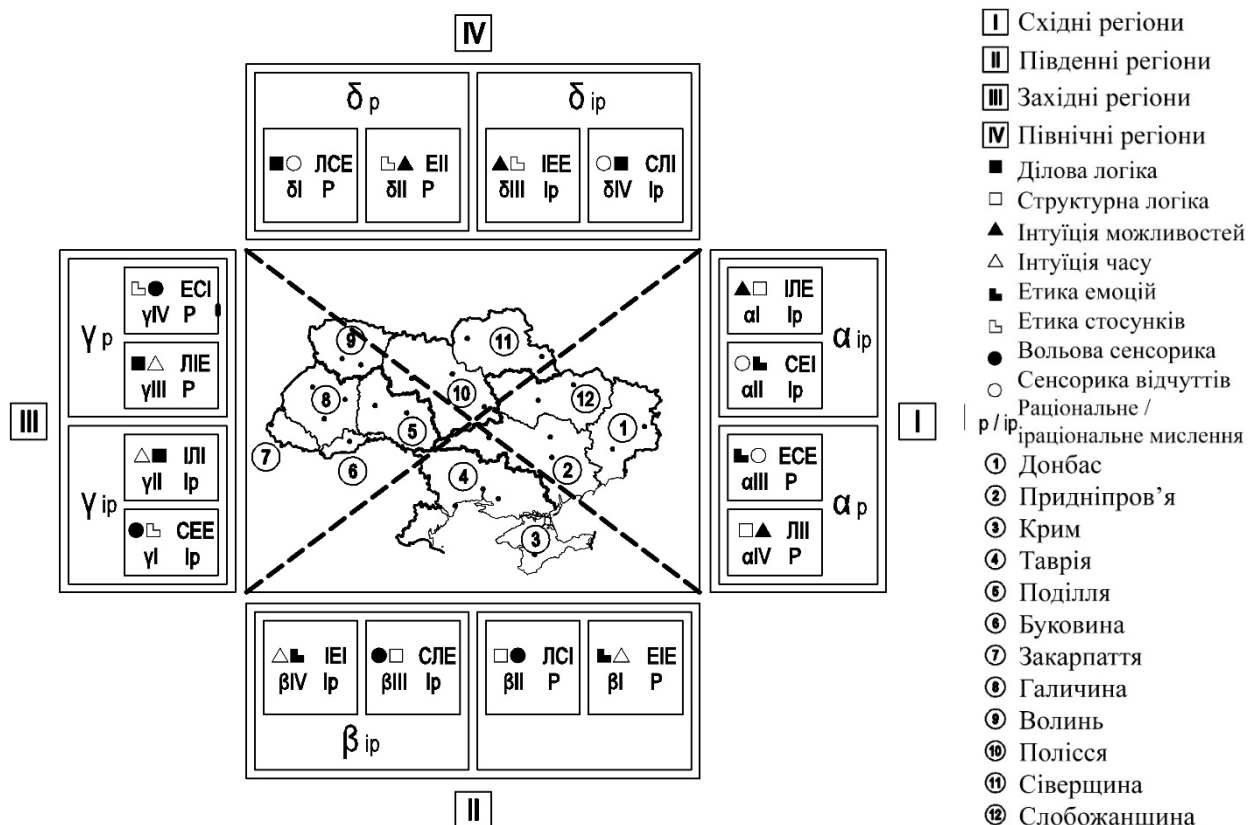

Рис. 3. Схема співвіднесення груп етнічних регіонів України з головними психічними функціями представників соціонічних квадрантів, креслення Н. М. Шебек

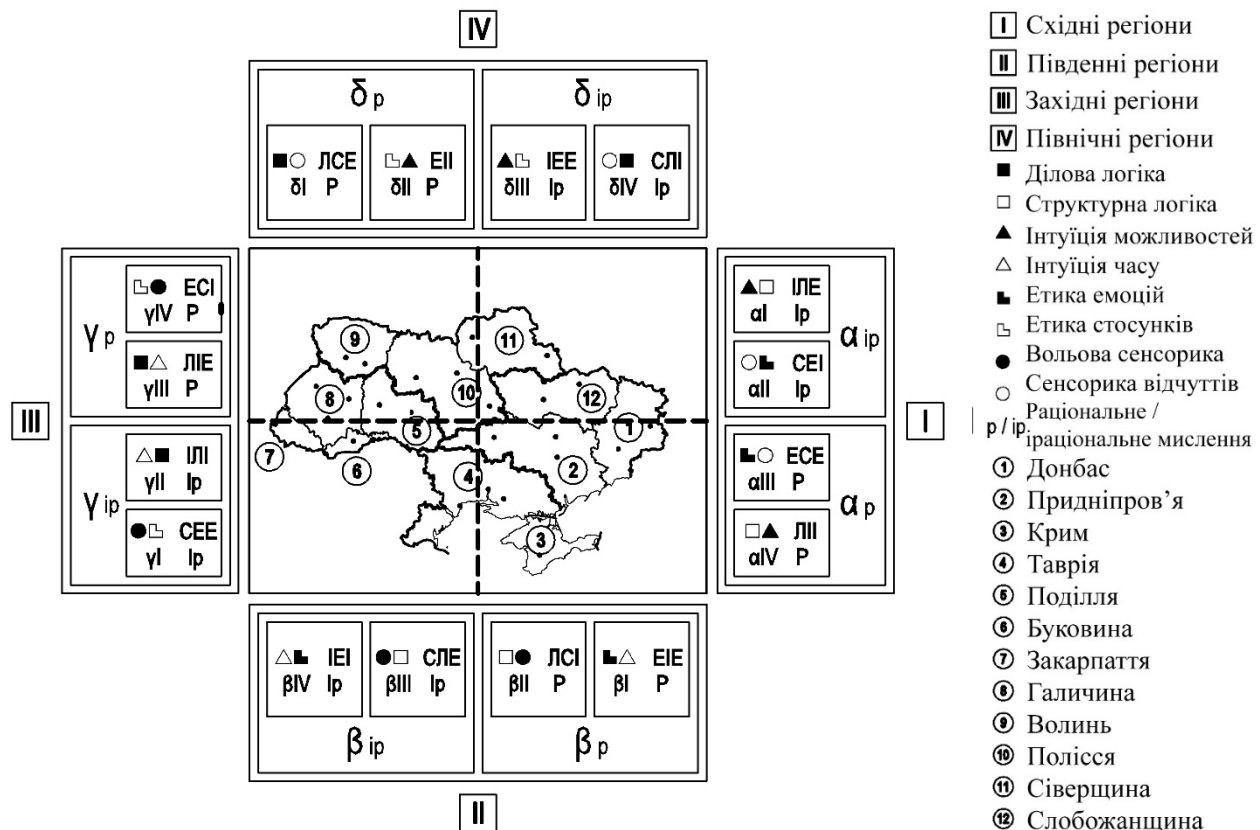

Рис. 4. Схема співвіднесення території України з раціональним чи ірраціональним типами мислення представників соціонічних квадрантів, креслення Н. М. Шебек

На рис. 3 показано дві діагоналі, які проходять з північного заходу на південний схід та з північного сходу на південний захід і розділяють територію України на дві пари полярних зон, мешканці яких гіпотетично відрізняються світосприйняттям. Нижче першої з названих діагоналей розташовані території південних та західних регіонів, від мешканців яких з одного боку можна очікувати вміння організовувати нові справи, наполегливості та рішучості у досягненні власних цілей, а з іншого – цікавості до історичних процесів, вміння прогнозувати та планувати майбутнє. Вище цієї діагоналі простягаються північні та східні етнічні землі України, мешканці яких ймовірно прагнуть уникати фізичного дискомфорту та мають схильність до організації оточення у відповідності до високих естетичних вимог. Поряд з цим вони можуть бути схильні до пізнавальної та освітньої діяльності.

Якщо ж порівнювати українські території вище та нижче іншої діагоналі, накресленої на рис. 3, впадає в око ключові відмінності в емоційній сфері та характері продуктивної діяльності їх мешканців. Зокрема, для західних і північних регіонів більшу вагу можуть мати людські взаємини та увага до

індивідуальних потреб усіх членів суспільства, тоді як у східній та південній частинах країни – яскраві переживання в процесі колективної взаємодії. У продуктивній діяльності «Захід» та «Північ» швидше покладаються на розвиток креативних індустрій та індивідуальної підприємницької діяльності, у той час як мешканці «Сходу» та «Півдня» надають перевагу колективній праці, що проявляється у формуванні промислових гігантів і надпотужних логістичних центрів України. Більш уважний погляд на виділені групи регіонів дозволив знайти деякі конкретні підтвердження викладених вище припущень.

У південних та західних регіонах проживають мешканці, в ментальності яких домінує ● – вольова сенсорика (риса, яка проявляється у готовності до боротьби, енергійності та мужності, згуртованості суспільства, прагненні підкорювати інших своїй волі) та Δ – інтуїція часу (аспект світосприйняття, пов'язаний з загостреним відчуттям взаємообумовленості подій минулого, сьогодення і майбутнього). Чи не тому на цих територіях найбільша в Україні концентрація замків і фортець (табл. 1, 2), а також найвідчутніше прагнення до увічнення колективної пам'яті та примноження власної історії (табл. 3).

Таблиця 1

Особливості розташування історичних оборонних споруд, занесених до Державного реєстру нерухомих пам'яток України [22]

Групи етнічних регіонів	Замки	Фортеці	Загальна кількість оборонних споруд
Східна	–	2	2
Південна	–	24	24
Західна	15	17	32
Північна	10	12	22

Таблиця 2

Особливості розташування існуючих та частини втрачених історичних оборонних споруд України [23]

Групи етнічних регіонів	Загальна кількість оборонних споруд
Східна	8
Південна	28
Західна	117
Північна	32

Нажаль, наведена статистика не в повній мірі відображає історичні реалії, адже переважну більшість з близько 5000 фортифікаційних споруд, які колись

захищали наших пращурів, втрачено [24]. Проте, у переліку пам'яток культурної спадщини національного значення, занесених до Державного реєстру нерухомих пам'яток України, присутні приклади різнопланових та монументальних оборонних об'єктів: Земляні укріплення «Траянові вали» (IX ст. до н. е. – IV ст.), які збереглися на Одещині, на Хмельниччині та на Буковині; Опідум (городище) кельтів (IX ст. до н. е. – IV ст.) на Закарпатті; Фортеця і печерне місто «Чуфут-Кале» в Криму; Генуезька фортеця в м. Судак [22]. Оборонні укріплення в м. Кам'янці-Подільському Хмельницької області в м. Хотині Чернівецької області не поступаються кращим зразкам фортифікаційних споруд Східної Європи.

Таблиця 3

Співвідношення елементів нематеріальної культурної спадщини згідно Національного переліку елементів нематеріальної культурної спадщини України (станом на 30.07.2024) [25]

Групи етнічних регіонів	Загальна кількість елементів нематеріальної культурної спадщини
Східна	18
Південна	14
Західна	42
Північна	22

Про шанобливе ставлення мешканців етнічних регіонів до власного коріння свідчать автентичні звичаї, культурні та побутові традиції, які вдалося зберегти в дуже несприятливих для цього історичних умовах. Сьогодні процес вивчення та відродження елементів нематеріальної культурної спадщини стрімко набирає обертів, а їх перелік постійно доповнюється [25]. На 30.07.2024 р. у ньому було 103 записи, 6 з яких відображають загальноукраїнські традиції. За кількістю регіональних елементів нематеріальної культурної спадщини наразі лідирують західні етнічні регіони (табл. 3).

Населенню північних та східних регіонів властиві – сенсорика відчуттів (серед осіб з домінуванням цього аспекту сприйняття багато естетів, гурманів, гедоністів, яких приваблює розслаблений плин подій та прагнення в отриманні задоволення від життя) та – інтуїція можливостей (прагнення до пізнання, здатність розуміти структуру та внутрішній зміст об'єктів і явищ). Як не дивно, але саме в цих регіонах у давні часи було зведено найбільшу кількість укріплених населених пунктів, які забезпечували відносно спокійне життя своїх мешканців (табл. 4), також до сьогодні тут збереглися найгарніші парки – Олександрія у м. Білій Церкві, Софієвка в м. Умані, Дендропарк у селищі Тростянець,

Палацово-парковий комплекс «Качанівка» на Чернігівщині [22]. Упродовж новітньої історії тут регулярно проводилися багатолюдні фестивалі, які переконливо представляли українську пісенну («На хвилях Світязя»), художню (етнофестиваль Вишиванка-фест у м. Дрогобичі) та гастрономічну культуру (Фестиваль дерунів у м. Коростені). На цих землях утворилися найперші на теренах України потужні освітньо-наукові осередки (Острозька та Києво-Могилянська академії, а також Львівський університет).

Таблиця 4

Особливості розташування історичних городищ [22]

Групи етнічних регіонів	Загальна кількість городищ
Східна	29
Південна	28
Західна	58
Північна	120

Українців із західних та північних регіонів ріднить розвинуті – етика стосунків (суворе дотримання норм і правил поведінки, повага до особистих переконань, прагнення до культурно-духовного розвитку, схильність до милосердя) та – ділова логіка (певний авантюризм, відкритість до нових знань, розуміння технологічних процесів, вміння обирати найраціональніший спосіб діяльності). Підтвердженням важливості для місцевих громад етики стосунків може бути значна кількість духовних центрів. Зокрема, північні та західні регіони на сьогодні лідирують за кількістю монастирів, занесених до Державного реєстру нерухомих пам'яток культурної спадщини України національного значення (табл. 5). Саме тут здавна функціонують Києво-Печерська лавра та Почаївська Успенська лавра. На користь розвинутої ділової логіки, наприклад, може свідчити та обставина, що серед задач з комплексного відновлення території Київської області можна побачити чіткі наміри щодо цифровізації різних сфер життя, завдання з розвитку екологічних ініціатив, підтримки високотехнологічних інноваційних виробництв і створення умов для пріоритетного розвитку малого та середнього підприємництва [26]. Відчутні результати реалізації програми розвитку народних промислів можна побачити на Косівщині, де у кожному населеному пункті створюються умови для роботи місцевих майстрів і популяризації їх виробів.

Таблиця 5

Особливості розташування історичних монастирів [22]

Групи етнічних регіонів	Загальна кількість монастирів
Східна	3
Південна	9
Західна	22
Північна	28

Представників півдня і сходу відрізняють розвинуті – етика почуттів (емоційність, енергійність, відкритість, волелюбність, відчайдушність) і – системна логіка (схильність до аналітичного мислення, здатність бачити зв'язки між різноманітними об'єктами та явищами, прийняття ієрархічних залежностей, схильність до порядку, дотримання правил, визнання канонів та авторитетів). Саме тут сформувалися осередки українського козацтва, утворилися потужні наукові центри, промислові зони та логістичні вузли (м. Харків, м. Дніпро, м. Донецьк, м. Одеса тощо).

Населені пункти, засновані запорозькими козаками, зосереджені переважно на території сучасних Полтавської, Харківської, Луганської, Донецької, Дніпропетровської, Запорізької, Кіровоградської, Херсонської і Миколаївської областей України. Деякі з них перетворилися на важливі адміністративні та промислові центри Східної України (Дніпро, Донецьк, Луганськ, Маріуполь). До переліку пам'яток культурної спадщини національного значення, пов'язаних з розквітом українського козацтва, належать Археологічний комплекс «Острів Байда» в м. Запоріжжі, Кам'янська та Олешківська Січ на Херсонщині, Історичний ландшафт центру Буго-Гардівської паланки Війська Запорозького на Миколаївщині [22].

Порівняльний аналіз частин України, які складаються із суміжних груп регіонів дозволив зосередитися на спільних рисах наближених між собою територій, які співвіднесенні з різними квадратами. Далі спробуємо віднайти спільні риси у несуміжних групах етнічних регіонів. Для цього будемо шукати ознаки дихотомії раціонального та ірраціонального мислення у супротивних секторах соціо-просторової моделі.

На рис. 4 осі північ – південь і захід – схід ділять терени України на чотири сектори. У двох з них гіпотетично мають переважати мешканці з раціональним типом мислення. Перший з них розташований на заході північної частини України та на півночі західної; другий – на півдні східної частини й на сході південної. В інших двох секторах ймовірно домінує населення з ірраціональним типом мислення. Один з них розташований на сході північної частини країни та на півночі східної; інший – на півдні західної частини й на заході південної.

Загалом, для людей з раціональним типом мислення властиві обдумані реакції на події, зазвичай підкріплені попереднім досвідом та схильність до ретельного планування своїх подальших дій. Перш, ніж почати взаємодію з людьми чи об'єктами матеріального світу, «раціонали» мають сформулювати певне уявлення про них. У разі невдоволення ситуацією, їм легше змінити своє ставлення чи поведінку до неї, ніж оточення. Натомість, власники ірраціонального типу мислення імпульсивно реагують на події, пристосовуючись до ситуації; вони більш результативні, коли діють за обставинами. «Ірраціонали» розпочинають взаємодіяти з оточенням без будь-якої підготовки, а власне ставлення до нього формують у ході взаємодій. Вони легко змінюють людей чи об'єкти, які не виправдовують їх очікування [8].

Можна припустити, що «раціонали» краще почуватимуться в архітектурному середовищі з регулярним плануванням і з порівняно великими відкритими просторами. Прийнятнішою для них може бути ансамблева забудова з типовими елементами та уніфікованими рішеннями. Бажаною була б варіативність поведінки і продумана системи навігації. Натомість, світосприйняттю «ірраціоналів» більше відповідають живописні планувальні рішення та романтичні пейзажі, камерні різноманітні за параметрами простори та колажний характер забудови. Привабливою для них особливістю оточення могла б стати здатність об'єктів змінювати форму, розміри, колір, положення у просторі та інші параметри. Шукаючи реальні підтвердження цим припущенням, для прикладу ансамблеву забудову Львова і Дніпра можна протиставити вибагливому міському середовищу Чернівців та інтегрованому в рельєф силуету Чернігова, а широчінь степових просторів Придніпров'я та агроландшафтів Полісся – острівцям лісів у примхливих вигинах Десни чи мінливим краєвидам Карпат.

Аналіз несуміжних чвертей території країни дає уявлення про відмінності між етнічними регіонами у межах кожної групи, а також дозволяє виявити подібність між наближеними у просторі етнічними регіонами, які відповідають окремій діаді кожної з суміжних квадрантів. З іншого боку такий аналіз демонструє спільні риси між тими етнічними регіонами, які розмежовані у просторі, і зазвичай протиставляються.

Нагадаємо, що соціоніка не виносить оціночних тверджень, адже будь яка властивість людської психіки необхідна і корисна для стабільного функціонування соціуму. Тому за жодних обставин не варто думати, що раціональний тип мислення кращий, ніж ірраціональний, чи навпаки. Проте, аналізуючи рис. 4, бачимо, що кордони України проходять таким чином, що площа територій, де гіпотетично проживають «раціонали», значно більша, ніж площа територій життєдіяльності їх антиподів. Це корелює з інтегральним типом

українського етносу – етико-інтуїтивним інтровертом (ЕП, ▣▲), якому притаманний раціональний тип мислення.

Висновки. Проведений аналіз дозволяє вчергове пересвідчитися в одвічній гармонії світоустрою, де все пов'язано з усім, і кожна особливість є невід'ємною частиною довершеного цілого. Піклування про збереження місцевих традицій і дбайливий розвиток кожного куточку країни, на тлі стабільного відчуття приналежності до єдиної етнічної культури з потужним корінням є тою місією, яка має згуртувати українське суспільство у повоєнні роки на шляху до усвідомлення власної ідентичності. Запропонована модель дає можливість одночасно побачити загальну картину та розгледіти її окремі деталі. Це дозволить зберегти необхідний баланс між загальним і особливим у поступальному русі до сталого майбутнього.

Підводячи підсумки, варто зазначити, що розробка концепції соціо-просторового районування території України розкриває широкі перспективи для подальших досліджень. Результати цих досліджень дозволили поглибити наші знання про унікальність автентичної культури кожного етнічного регіону та розширити загальні уявлення про багатство й різноманітність української культури в цілому. Разом з тим, соціо-просторове моделювання етнічних регіонів України матиме й суто практичну користь, адже воно дозволяє виявити ймовірні переваги та вразливості кожного регіону, а також передбачити найкращі способи втілення його ідентичності. Ці особливості мають бути враховані під час аналізу існуючого стану, діагностування вихідної ситуації та формування стратегій сталого розвитку окремих територій та громад, і з рештою, при розробці містобудівної документації на місцевому рівні.

Список літератури:

1. Тімохін В. О., Шебек Н. М. Інтегративні методи досліджень регіональних культур в етнічних районах України. *Просторове планування, містобудування, архітектура, політичні та соціокультурні засади*. Київ-Тернопіль: «Бескиди», 2021. Вип. II. В 2-х.ч. Частина 1. С. 93- 99.
2. Тімохін В. О., Шебек Н. М., Третяк Ю. В. Включеність етнічного районування в сталий розвиток регіонів України. *Сучасні проблеми архітектури та містобудування*. Київ: КНУБА, 2022. Вип. 62. С. 113-123. DOI: <https://doi.org/10.32347/2077-3455.2022.62.113-123>
3. Тімохін В. О., Шебек Н. М. Історичні архітектурно-містобудівні осередки в етнічній культурі України. *Сучасні проблеми архітектури та містобудування*. Київ: КНУБА, 2023. Вип. 67. С. 81-90. DOI: <https://doi.org/10.32347/2077-3455.2023.67.81-90>

4. Тімохін В. О., Шебек Н. М. Ареали історичних осередків архітектурно-містобудівної спадщини Тернопілля. *Наукові записки. №13/1/2023.* – Збараж: Національний заповідник «Замки Тернопілля», 2023. – С. 472-477.
5. Тімохін В. О., Шебек Н. М. Тектоніка й архітектоніка мережі історичних осередків архітектурно-містобудівної культури в етнічних регіонах України. *Сучасні проблеми архітектури та містобудування.* Київ: КНУБА, 2024. Вип. 68. С. 187-201. DOI: <https://doi.org/10.32347/2077-3455.2024.68.187-201>
6. Тімохін В. О., Шебек Н. М. Концептуальні засади розвитку архітектурно-містобудівної спадщини в етнічних регіонах України. *Сучасні проблеми архітектури та містобудування.* Київ: КНУБА, 2024. Вип. 69. С. 184–199. DOI: <https://doi.org/10.32347/2077-3455.2024.69.184-199>
7. Тімохін В. О., Шебек Н. М. Концепція територіально-просторової організації регіональних мереж осередків архітектурно-містобудівної спадщини на теренах України. *Сучасні проблеми архітектури та містобудування.* Київ: КНУБА, 2024. Вип. 70. С. 163-180. DOI: <https://doi.org/10.32347/2077-3455.2024.70.163-180>
8. Аугустиновичюте А. *Социон.* Москва: Черная белка, 2008. 192 с.
9. Букалов А. В. Этнопсихология и этносоционика. *Происхождение языка и культуры: древняя история человечества.* 2016. №1. Том 3. С.25–29. URL: <https://publishing.socionic.info/index.php/language/article/view/2355/2390>
10. Букалов А. В. Интегральные типы культур и наций. Этносоционика. *Происхождение языка и культуры: древняя история человечества.* 2008. № 2. Том 2. с. 50–59. URL: <https://publishing.socionic.info/index.php/language/article/view/195/70>
11. Аугустиновичюте А. Теория интERTипных отношений. *Соционика, ментология и психология личности.* 1997. № 1-6. URL: <http://socionic.info/download/intertyp-new.pdf>
12. Букалов А. В. Этнопсихология и этносоционика. Ментальности этносов и наций: лекция на научном семинаре «Соционика» в Доме ученых НАН Украины. Международный институт соционики. 28 декабря 2019 г. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=rglYSePH0v0&list=PLifXMxXNYsRuftHDGgLm6RWQVWVgpxbol&index=12>
13. Букалов А. В. Прогнозирование социально-политических процессов. *Соционика, ментология и психология личности.* 2011. № 3. С. 36-51. URL: <https://socionic.info/pdf/as-s311.pdf>
14. Букалов А. В. Некоторые аспекты истории России и Украины с точки зрения интегральной соционики. *Соционика, ментология и психология личности.* 2006. № 2. С. 56-65. URL: <https://publishing.socionic.info/index.php/socionics/article/view/1768/1502>

15. Букалов А. В. Ментальность этносов: интегральная соционика и этносоционика. *Соционика, ментология и психология личности*. 2011. № 4. С. 7-19. URL: <https://publishing.socionic.info/index.php/socionics/article/view/1136/1183>
16. Букалов А. В. Этносоционика и государственный менеджмент. Конкретные примеры. *Соционика, ментология и психология личности*. 2008. № 4. С. 45-48. URL: <https://publishing.socionic.info/index.php/socionics/article/view/1905/1419>
17. Букалов А. В. О четырех эволюционных стадиях развития и законе сменяемости квадр. *Соционика, ментология и психология личности*. 1995. № 1. URL: <https://publishing.socionic.info/index.php/socionics/article/view/1332/1219>
18. Якубовская Т. С. *Генетический код Вселенной*. Москва: Армада-пресс, 2002. 288 с.
19. Метьюс Дж. *Кельтский шаман*. Москва: София, ИД «Гелиос», 2002. 352 с.
20. Щодо уточненого місцезнаходження географічного центру України. Державний комітет природних ресурсів України. Наказ N 95 від 20 травня 2005 р. URL: https://zakononline.com.ua/documents/show/103507__103507
21. Гуленко В. В. Квадры и их социально-психологические особенности. *Соционика, ментология и психология личности*. 1995. № 1. URL: <https://publishing.socionic.info/index.php/socionics/article/view/1334/1222>
22. Державний реєстр нерухомих пам'яток України. Міністерство культури та стратегічних комунікацій України, 2024. URL: <https://mcsc.gov.ua/kulturna-spadshchyna/derzhavnyy-reiestr-nerukhomykh-pam-iatok-ukrainy/>
23. Список замків України. URL: <http://surl.li/ngsqjq>
24. Трубчанінов С. *Країна замків і фортець*. Кам'янець-Подільський: Оіюм, 2007. 56 с.
25. Про затвердження Національного переліку елементів нематеріальної культурної спадщини України. Мінкультури України; Наказ, Перелік від 12.02.2018 № 105. Документ v0105734-18. Редакція від 24.07.2024 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0105734-18#Text>
26. Програма комплексного відновлення території Київської області на 2023-2027 роки. Рішення Київської обласної ради №726-21-VIII від 17.10.2023. URL: <https://e-construction.gov.ua/files/restoration/2023-10-23/2be00e64-aa84-468b-97d2-ba9b7233b237.pdf>

References

1. Timokhin, V. O., Shebek, N. M. (2021). Intehrativni metody doslidzhen rehionalnykh kultur v etnichnykh rayonakh Ukrayiny. [Integrative research methods of regional cultures in ethnic regions of Ukraine] // Spatial planning: urban planning, architecture, political and socio-cultural principles. Conference Collection of scientific works. Issue II. In 2 parts. Kiev-Ternopil: "Beskydy". Part 1. P. 93-98. (in Ukrainian).
2. Timokhin, V. O., Shebek, N. M., Tretiak, Y. V. (2022). Vkluchenist etnichnoho rayonuvannya v stalyy rozvytok rehioniv Ukrayiny. [Inclusion of ethnic zoning in the sustainable development of regions of Ukraine] // Suchasni problemy arkhitektury ta mistobuduvannya, Vyp (62), P. 113-123. DOI: [10.32347/2077-3455.2022.62.113-123](https://doi.org/10.32347/2077-3455.2022.62.113-123) (in Ukrainian).
3. Timokhin, V., Shebek, N. (2023). Istorychni arkhitekturno-mistobudivni oseredky v etnichniy kulturi Ukrayiny. [Historical architectural and town-planning centers in the ethnic culture of Ukraine]. Suchasni problemy arkhitektury ta mistobuduvannya, Vyp (67), Pp. 81-90. DOI: <https://doi.org/10.32347/2077-3455.2023.67.81-90> (in Ukrainian).
4. Timokhin, V., Shebek, N. (2023). Arealy istorychnykh oseredkiv arkhitekturno-mistobudivnoyi spadshchyny Ternopillya. [Areas of historical centers of the architectural and urban planning heritage of Ternopil]. Naukovi zapysky. №13/1/2023. Zbarazh: Natsionalnyy zapovidnyk «Zamky Ternopillya», Pp. 472-477. (in Ukrainian).
5. Timokhin, V., Shebek, N. (2024). Tektonika y arkhitektonika merezhi istorychnykh oseredkiv arkhitekturno-mistobudivnoyi kul'tury v etnichnykh rehionakh Ukrayiny. [Tectonics and architectonics of the network of historical centers of architectural and urban planning culture in the ethnic regions of Ukraine]. Suchasni problemy arkhitektury ta mistobuduvannya, Vyp (68), Pp. 187-201. DOI: <https://doi.org/10.32347/2077-3455.2024.68.187-201> (in Ukrainian).
6. Timokhin, V., Shebek, N. (2024). Kontseptualni zasady rozvytku arkhitekturno-mistobudivnoyi spadshchyny v etnichnykh rehionakh Ukrayiny. [Conceptual basis of architectural and urban planning heritage development in ethnic regions of Ukraine]. Suchasni problemy arkhitektury ta mistobuduvannya, Vyp (69), Pp. 184-199. DOI: <https://doi.org/10.32347/2077-3455.2024.69.184-199> (in Ukrainian).
7. Timokhin, V., Shebek, N. (2024). Kontseptsiya terytorialno-prostorovoyi orhanizatsiyi rehionalnykh merezh oseredkiv arkhitekturno-mistobudivnoyi spadshchyny na terenakh Ukrayiny. [The concept of territorial and spatial organization of regional networks of architectural and urban heritage focuses in the territory of Ukraine]. Suchasni problemy arkhitektury ta mistobuduvannya, Vyp (70), Pp. 163-180. DOI: <https://doi.org/10.32347/2077-3455.2024.70.163-180> (in Ukrainian).
8. Augustinavichyute, A. (2008). Sotsion. [Socion]. Moskva: Chernaya belka. P. 192. (in Russian).

9. Bukalov, A. V. (2016). Etnopsikhologiya i etnosotsionika. [Ethnopsychology and ethnosociotics]. Proiskhozhdeniye yazyka i kultury: drevnyaya istoriya chelovechestva. №1. Tom 3. Pp. 25–29. URL: <https://publishing.socionic.info/index.php/language/article/view/2355/2390> (in Russian).
10. Bukalov, A. V. (2008). Integralnyye tipy kultur i natsiy. Etnosotsionika. [Integral types of cultures and nations. Ethnosociotics]. Proiskhozhdeniye yazyka i kultury: drevnyaya istoriya chelovechestva. № 2. Tom 2. Pp. 50–59. URL: <https://publishing.socionic.info/index.php/language/article/view/195/70> (in Russian).
11. Augustinavichyute, A. (1997). Teoriya intertipnykh otnosheniy. [Theory of intertype relations]. Sotsionika, mentologiya i psikhologiya lichnosti. № 1-6. URL: <http://socionic.info/download/intertyp-new.pdf> (in Russian).
12. Bukalov, A. V. (2019). Etnopsikhologiya i etnosotsionika. Mentalnosti etnosov i natsiy [Ethnopsychology and ethnosociotics. Mentality of ethnic groups and nations]: lektsiya na nauchnom seminare «Cotsionika» v Dome uchenykh NAN Ukrainy. Mezhdunarodnyy institut sotsioniki. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=rglYSePH0v0&list=PLifXMxXNYsRuftHDGgLm6RWQVWVgpxbol&index=12> (in Russian).
13. Bukalov, A. V. (2011). Prognozirovaniye sotsialno-politicheskikh protsessov. [Forecasting socio-political processes]. Sotsionika, mentologiya i psikhologiya lichnosti. № 3. Pp. 36-51. URL: <https://socionic.info/pdf/as-s311.pdf> (in Russian).
14. Bukalov, A. V. (2006). Nekotoryye aspekty istorii Rossii i Ukrainy s tochki zreniya integralnoy sotsioniki. [Some aspects of the history of Russia and Ukraine from the point of view of integral sociotics]. Sotsionika, mentologiya i psikhologiya lichnosti. № 2. Pp. 56-65. URL: <https://publishing.socionic.info/index.php/sociotics/article/view/1768/1502> (in Russian).
15. Bukalov, A. V. (2011). Mentalnost etnosov: integralnaya sotsionika i etnosotsionika. [Mentality of Ethnic Groups: Integral Sociotics and Ethnosociotics]. Sotsionika, mentologiya i psikhologiya lichnosti. № 4. Pp. 7-19. URL: <https://publishing.socionic.info/index.php/sociotics/article/view/1136/1183> (in Russian).
16. Bukalov, A. V. (2008). Etnosotsionika i gosudarstvennyy menedzhment. Konkretnyye primery. [Ethnosociotics and state management. Specific examples]. Sotsionika, mentologiya i psikhologiya lichnosti. № 4. Pp. 45-48. URL: <https://publishing.socionic.info/index.php/sociotics/article/view/1905/1419> (in Russian).
17. Bukalov, A. V. (1995). O chetyrekh evolyutsionnykh stadiyakh razvitiya i zakone smenyayemosti kvadrakh. [Evolution of Society and Quadral Succession Law].

Sotsionika, mentologiya i psikhologiya lichnosti. № 1. URL: <https://publishing.socionic.info/index.php/socionics/article/view/1332/1219> (in Russian).

18. Yakubovskaya, T. S. (2002). Geneticheskiy kod Vselennoy. [Genetic code of the Universe]. Moskva: Armada-press. P. 288. (in Russian).

19. Metius J. (2002). Keltskiy shaman. [Celtic shaman]. Moskva: Sofija, ID «Gelios». P. 352. (in Russian).

20. Shchodo utochnenoho mistseznakhodzhennya heohrafichnoho tsentru Ukrainy. (2005). [Regarding the specified location of the geographical center of Ukraine]. Derzhavnyy komitet pryrodnykh resursiv Ukrainy. Nakaz № 95 vid 20 travnya 2005. URL: https://zakononline.com.ua/documents/show/103507__103507 (in Ukrainian).

21. Gulenko, V. V. (1995). Kvadry i ikh sotsialno-psikhologicheskiye osobennosti. [Quadrants and Their Social and Psychological Peculiarities]. Sotsionika, mentologiya i psikhologiya lichnosti. № 1. URL: <https://publishing.socionic.info/index.php/socionics/article/view/1334/1222> (in Russian).

22. Derzhavnyy reyestr nerukhomykh pamyatok Ukrainy. [State Register of Immovable Monuments of Ukraine]. (2024). Ministerstvo kultury ta stratehichnykh komunikatsiy Ukrainy. URL: <https://mcsc.gov.ua/kulturna-spadshchyna/derzhavnyy-reyestr-nerukhomykh-pam-iatok-ukrainy/> (in Ukrainian).

23. Spysok zamkiv Ukrainy. [List of castles in Ukraine]. URL: <http://surl.li/ngsqjq> (in Ukrainian).

24. Trubchaninov, S. (2007). Krayina zamkiv i fortets. [The Country of Castles and Fortresses]. Kamyanets-Podilskyy: Oiyum, P. 56. (in Ukrainian).

25. Pro zatverdzhennya Natsionalnoho pereliku elementiv nematerialnoyi kulturnoyi spadshchyny Ukrainy. [On approval of the National List of Elements of Intangible Cultural Heritage of Ukraine]. Minkultury Ukrainy; Nakaz, Perelik vid 12.02.2018 № 105 Dokument v0105734-18, Redaktsiya vid 24.07.2024 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0105734-18#Text> (in Ukrainian).

26. Prohrama kompleksnoho vidnovlennya terytoriyi Kyivskoyi oblasti na 2023-2027 roky. [Program for the comprehensive restoration of the Kyiv region territory for 2023-2027]. Rishennya Kyivskoyi oblasnoyi rady №726-21-VIII vid 17.10.2023. URL: <https://e-construction.gov.ua/files/restoration/2023-10-23/2be00e64-aa84-468b-97d2-ba9b7233b237.pdf> (in Ukrainian).

Abstract

Nadiia Shebek, Doctor of Architecture, Professor, Department of Town Planning, Kyiv National University of Construction and Architecture.

Viktor Timokhin, Doctor of Architecture, Professor, Department of Architectural Environment Design, Kyiv National University of Construction and Architecture.

The concept of socionical and spatial organization of the Ukraine ethnic regions

In the article, the authors outlined the main provisions of the concept of socionical and spatial organization of significant size and diverse population composition territories. This concept is an integral part of a series of conceptual models of regional networks of architectural and urban heritage focuses. The substantive core of this concept is the model of socio-spatial zoning of Ukraine, which allows us to consider the cultural characteristics of four groups of ethnic regions – eastern, southern, western, and northern – from the perspective of ethnosocionics – a relatively new direction in the study of mechanisms of interaction between human communities. The eastern group was formed by Slobozhanshchyna, Donbas and Prydniprovye; the southern – Crimea and Tavria; the western – Podillia, Bukovyna, Zakarpattia and Halychyna; northern – Volyn, Polissia and Severshchyna. We investigated the locations of authentic elements of intangible cultural heritage and objects listed in the State Register of Immovable Monuments of Ukraine, some landscape features, characteristic types of production activities, and approaches to organizing the urban environment. A comparative analysis of parts of Ukraine consisting of adjacent groups of regions allowed us to focus on the common features of adjacent territories that are correlated with different quadrants. The analysis of non-contiguous quarters of the country's territory provides an idea of the differences between ethnic regions within each group, and also allows us to identify similarities between spatially close ethnic regions that correspond to a separate dyad of each of the adjacent quadrants. On the other hand, such an analysis demonstrates common features between those ethnic regions that are spatially separated and usually opposed. The analysis showed that the proposed model quite accurately describes the results of the organic combination of distinctive regional traditions within the framework of a single multifaceted culture of the Ukrainian ethnic group. This allows us to consider it as a promising tool for researching and forecasting the processes of sustainable development of territories and communities during the post-war reconstruction of our country.

Keywords: socionical and spatial organization; socio-spatial zoning; ethnosocionics; cultural heritage; ethnic regions.